

N:o 43.

Ank. till Riksd. Kansli den 20 Mars 1877, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om anslag för Pite elfs försättande i flottbart skick.

(R. A.)

Till följd af en vid 1872 års riksdag utaf Herr A. *Bäckström* väckt motion anhöll, i underdånig skrifvelse den 13 April 1872, Riksdagen, det Kongl. Maj:t behagade låta genom sakkunnige och tillförlitlige samt med norrländska flottningsförhållanden fullt förtrogna personer icke allenast verkställa en på noggranna undersökningar grundad utredning om lämpligaste sättet att genom upprensning af de vattendrag inom Norrbottens län, i afseende å hvilka sådant kunde visa sig för statens intresse behöfligt, försätta dem i sådant skick, att staten kunde tillgodogöra sig sina inom nämnda län befintliga skogstillgångar, utan ock i öfverensstämmelse dermed uppgöra plan och kostnadsförslag rörande dessa rensningsarbetens utförande, samt att Kongl. Maj:t måtte till nästkommande Riksdag göra de framställningar och förslag, hvartill Kongl. Maj:t funne en sådan utredning föranleda.

Efter det vederbörande¹ blifvit hörda, förordnade, i anledning af Riksdagens berörda skrifvelse, Kongl. Maj:t den 7 Februari 1873, att undersökningar för det uti Riksdagens skrifvelse omförmälda ändamål skulle å alla inom Norrbottens län befintliga vattendrag, som kunde ifrågakomma att begagnas till flottleder, verkställas med ledning af hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet föreslagit, samt planer och kostnadsförslag för åstadkommande af ändamålsenliga flottledsbyggnader och rensningar upprättas af två sakkunniga personer, hvilka borde förordnas af Skogsstyrelsen, som jemväl hade att öfvervaka verkställigheten af hvad sålunda blifvit föreskrifvet samt, i den mån undersökningar hunne verkställas och planer upprättas

till Kongl. Maj:t afgifva underdånigt förslag om lämpligaste sättet att åstadkomma flottledsbyggnader och rensningar.

Emellertid har i en vid innevarande riksdag inom Andra Kammaren väckt och till Stats-Utskottets behandling remitterad motion (N:o 38) Herr Bäckström å nyo på förevarande fråga fäst Riksdagens uppmärksamhet.

Enär redan i November år 1873 ett fullständigt kostnadsförslag fans färdigt för Pite elfs flodområde, har motionären, som ej kände, huruvida Kongl. Maj:t antingen icke ansett sig i denna fråga böra göra framställning till Riksdagen förr än hela flottledsregleringssystemet för Norrbotten vore till slut uppgjort eller ock, för de delar det vore färdigt, ej funnit utredningen böra föranleda till någon sådan framställning, velat för sin del uttala den åsigten, att staten borde anslå medel för att i flottbart skick sätta sjelfva Pite elf och göra den till, så att säga, en stambana genom sin i detta flodsystem liggande skogsdomän.

Kostnaden för Pite elfs med Egglatsbäcken flottbargörande vore beräknad till 371,233 kronor 80 öre och för bivattendragen, som utfölle i denna elf på södra sidan, till 191,437 kronor 10 öre. Skogsräkningen af 1874 uppskattade skogstillgången invid Pite elf och Egglatsbäcken till 1,258,000 träd samt vid bivattendragen på södra sidan till 1,172,000 träd, tillhopa 2,430,000 träd. En jemförelse mellan dessa kvantiteter och kostnadsbelopp skulle, under vissa i motionen närmare omförmälda antaganden, utvisa, att för den timmerskog, som funnes vid det flottbargjorda vattendraget, minst till hälften öfvermogen, och hvilken, om ej möjlighet för dess tillgodogörande snart bereddes, komme att genom tidens åverkan förstöras, kunde genom försäljning erhållas en summa af 2,239,340 kronor.

Motionären vore derfor fullt öfvertygad, att kronan sjelf direkt borde påkosta flottbargörande af Pite elf, och det så mycket mer, som kostnaden derfor skulle utgöra endast ett förlagskapital på dess egen egendom, som i flerdubbelt mått komme att af densamma återbäras och dessutom, enligt motionärens tanke, borde underlätta försäljningen af kronans skogar kring bivattendragen, enär, såsom följd af att hufvudvattendraget vore öppet, vid hvarje bivattendrag särskildt en flerårig afverkningsrätt till bestämdt antal träd kunde upplåtas med skyldighet till dessas flottbargörande, enligt kostnadsförslag och en derefter lämpad stubböresafgift.

Skulle deremot staten icke direkt vilja påkosta flottleds öppnande på hufvudvattendraget, utan vid detta så väl som vid bivattendragen öfverlåta afverkningsrätten, förbunden med rensning och strömbyggnader, så vore det att befara, att staten länge nog finge vänta på afkastning af dessa urskogar och i alla händelser indirekt finge betala en ännu större rensningskostnad, icke allenast för vattendragens flottbargörande, utan äfven uti underhåll af en dyrbar skogsbetjening, som föga eller intet hade att göra i dessa urskogar, innan de genom tidsenlig kommunikation kunde tillgodogöras, oberäknadt hvad som under tiden ginge till förruttelse, hvarjemte under

tiden dels ung och frisk skog hindrades att intaga den öfvermognas rum, dels ock det nedre landets skogar kunde blifva för hårdt anlitade.

Dertill komme ock, att flodsystemets flottbargörande mot afverkningsrätt icke ville gå i smått, utan, om det skulle ske, måste försökas i stort, hvaraf följde, att endast stora penningemän kunde våga försöket. Detta åter hade till följd konkurrensens afklippande, hvilket ej kunde lända hvarken staten eller orten och allra minst den enskilde arbetaren till godo.

Den summa, som erfordrades för att sätta Pite elf i flottbart skick, såsom stamflottled genom kronans mark derstädes, kunde väl synas stor, men då det måste ligga i statens eget intresse att få den största möjliga inkomst af sin egendom, hvilket denna uppoffring enligt motionärens åsigt skulle åstadkomma, så har motionären hemställt, att Riksdagen måtte anvisa och till Kongl. Maj:ts förfogande ställa 370,000 kronor, att utgå under 3:ne år, helst någon del under innevarande år, för att medelst entreprenad eller på annat sätt, som Riksdagen behagade bestämma, sätta Pite elf uti flottbart skick enligt därför upprättadt kostnadsförslag.

Utskottet, som, vid pröfning af omförmälda motion tagit del af ej mindre från Skogsstyrelsen requirerade kostnadsförslag öfver byggnads- och rensningsarbeten till flottledens öppnande och förbättring uti en del vattendrag inom Norrbotten, upprättade på grund af undersökningar, verkställda dels år 1873 och dels år 1875, än ock åtskilliga af motionären till Utskottet aflemnade handlingar, har ingalunda förbisett den stora vigten af det ämne, hvarpå motionären med sin framställning åsyftat att fästa Riksdagens uppmärksamhet.

Tillgodogörandet af kronans skogstillgångar utgör emellertid redan föremål för Kongl. Maj:ts omtanke, och de åtgärder, hvilka lämpligen kunna böra föränledas af resultatet utaf de, enligt Kongl. Maj:ts här ofvan omförmälda beslut den 7 Februari 1873, verkställda undersökningar, lära utan tvifvel blifva af vederbörande vidtagna.

I det vid den nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof fogade protokoll öfver finansärenden den 30 December 1876 (Bil. N:o 6 f.) fäster föredragande Departementschefen uppmärksamheten, bland annat, på de stora skogbärande markerna i rikets norra län och anför i berörda afseende, hurusom den omständigheten, att dessa skogar ända till de sista årtionden utgjort ett för statsverket i det närmaste dödt kapital, berott på förhållanden, hvilka dels till följd af nyligen vidtagna och nu pågående administrativa åtgärder, dels genom hela vår ekonomiska utveckling just för närvarande vore stadda under fullständig ombildning. Så länge, under afvaktan å afvittringens fortgång, afverkningen å dessa kronomarker icke betydligt öfversteg den som var nybyggen och sågverk förbehållen; så länge till följd af flottledernas oanvändbarhet endast en mycket ringa del af dessa trakters oerhörda skogsbestånd var för afsättning åtkomlig; så länge ännu verdensmarknaden icke var öppnad och beredd för dessa orters produkter, så länge hade icke heller statsverket haft att af desamma påräkna stort annan fördel än den, som kunde uppkomma

af de temligen sparsamt anlagda nybyggenas framtida skatteförmåga. Afkastningen af kronans skogsmarker uppgick också under åren 1856—1865 i medeltal årligen för Norrbottens län allenast till 60,000 kronor, för Westerbottens, Westernorrlands och Jemtlands län tillsammans till 25,000 kronor. Nu vore, efter afvittringens avslutande i hela det norrländska kustlandet, kronans områden derstädes till det mesta utstakade; och redan före afvittringen hade i lappmarken under senaste år blifvit afsatta högst betydande kronoparker, hvilkas utvidgning vid den blifvande afvittringen komme att blifva föremål för särskild omsorg. Numera hade i synnerhet i de trakter, der de största kronoparkerna vore eller framdeles borde blifva bildade, *skogsförvaltningens förnämsta ögonmärke varit att förbereda och framkalla de elfrensningens arbeten, hvarå flottledernas användbarhet berodde* och som därför vore första villkoret för en verklig skogshushållning å de marker, der förut skogsbestånden skördats allenast af elden och stormen. Nu hade också, genom den under senaste årtionden starkt utvecklade trävaruhandeln och de af en liflig affärsföretagsamhet skapade förbindelserna med världsmarknadens större afsättningsorter, möjliggjorts en sådan samverkan med enskilde industriidkare, som åt statsverket kunde bereda ett skäligt pris för dess träeffekter utan att belasta detsamma med en egen affärsrörelse. Det vore af dessa nya förhållanden, som den under 1870-talet plötsligt inträffade ökningen af skogsmedlen framkallats, hvilken varit så betydande, att inkomsten under de fem åren 1872—1876 i medeltal årligen utgjort för Norrbottens län 400,000 kronor, och från de öfriga norrländska länen 363,000 kronor; det vore ock å dessa förhållanden som utsigten till nämnda inkomsters framtida stegring berodde.

Då således administrativa åtgärder i afseende å tillvaratagandet af kronans skogstillgångar så väl utmed Pite elf som i öfriga delar af Norrland dels redan blifvit vidtagna, dels fortfarande pågå, synes det ej vara lämpligt eller behöfligt att på enskild motionärs framställning ingå i pröfning af och besluta om någon särskild åtgärd i berörda afseende, helst när det torde vara ganska svårt för Riksdagen att utan föregången utredning af vederbörande embetsmyndighet bedöma, huruvida eller i hvad mån en dylik ifrågasatt, fristående åtgärd, betraktad ur synpunkten af skogshushållningen i dess helhet, kan vara lämplig eller företrädesvis af behof påkallad.

Med fullt erkännande af ifrågavarande framställnings syfte, hemställer alltså Utskottet,

att Herr Bäckströms motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 Mars 1877.

På Stats-Utskottets vägnar:

Carl Ekman.